ეროვნული ბიბლიოთეკა

საქართველო

მიიღება განცხადებები

სტრიქონი პირტიტი 1-ლ გვერდზე 4 მანეთი მე-4-ე გვერდზე—3 მანეთი. გარეშე ცნობები შეთანხმებით სტრიქონზე არა ნაკლებ 6 მან.
სამგლოვიარო განცხადება—120 მან. 30 სტრიქონის. ორი სათის შემდეგ სტამბაში 150 მან.

გაზეთის გამოწერა ერთი წლით 1000 მან. შეიძლება ნაწილ ნაწილად გადახდა.
6 თვით 600 მ., 3 თვით 300 მან.
კონტორა ღიაა 9 ს.—8 ს. და საღ. 5—7 ს. უქმე დღეებში კონტორა დაკეტილია.
კონტორის ტელეფ. 15—73.

წელიწადი მეექვსე | პარასკევს, მარტი 5 1920 წ. № 49 | ფასი 5 მან.

გაზეთ „საქართველოს“-ის გასაყიდად

ქუჩებში გვესაჭიროება მოკრებილი

ბავშვები

იკითხეთ გაზეთ „საქართველოს“ კონტორაში.

კონსტანტინე დავითის ძე ლორთქიფანიძე, მარიამ დავითის ასული და გიორგი ივანეს ძე კურდღელიძე შვილიერებით, მართა ბიგლარის ასული ლორდკიპანიძისა, ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავებს და მეგობრებს, რომ მარტის 1-ლს გარდაიცვალა პირველთა საყვარელი მამა, მეს მეს ძვირფასი სიმამრი, ხ ლო მეოხებს დაუვიწყარი ბაბუა და უკანასკნელის ძვირფასი სიძისა

დავით არჩილის ძე ლორთქიფანიძე

დაკრძალვა მოხდება პარასკევს 5 მარტს ს. დიდ ჯიხაიში. 2924 2-2

ღრმად დამწუხრებულნი: ძმები—ალფესი და სამსონ, რძალი მართა, ძმის შვილები ილიკო, ესე, კუკური და შუშანა აუწყებენ ათესავებს და ნაცნობებს მათთვინ ძვირფასი და დაუვიწყარი

სერაპიონ მაქსიმეს ძე თოდაძის

გარდაცვალებას, სოფ. აკეთში (ბურია). დაკრძალვა მოხდება იქვე შაბათს, 6 მარტს. 2925 1 1

ღრმათ დამწუხრებულნი ძმა ნოე ბესარიონის ძე, რძალი მარო ქაიხოსროს ასული და ძმისწულები ბენიკო და აკაკი ნოესძენი რამაშვილები აუწყებენ ნათესავებს, ამხანაგ მეგობრებს, რ მ დღეს პარასკევს, 5 მარტს, საღამოს 5 საათზე, კუკიის (წმ. ნინოს) ეკლესიიდან მოხდება გამოსვენება თბილისის სასაფლაოზე საყვარელი

ანთიმოზ გესარიონის ძე რამიშვილის

მიცვალებულის დაკრძალვა მოხდება კვირას, 7 მარტს, სოფელ ქვემო სურებში ახლად გარდაცვლებულ მამის ბესარიონ (ბესო) რამიშვილის გვირდით. 2927 1—1

ღრმად დამწუხრებულნი ნოე ბესარიონის ძე, მარო ქაიხოსროს ასული, ბენიკო და აკაკი ნოეს ძენი რამიშვილები აუწყებენ ნათესავებს და ამხანაგ მეგობრებს პირველი საყვარელი მამის, შვილის მამათილის და უკანასკნელი ბაბუასი

გესარიონ (გესო) მესარგელის ძე რამიშვილის

გარდაცვალებას. დაკრძალვა მოხდება კვირას, 7 მარტს, სოფელ ქვემო სურებში. მისივე გვეუდით იმავე დღეს დაიკრძალება ამის წინეთ თბილისში გარდაცვალებული მისი საყვარელი შვილი **ანთიმოზი.** 2927 1—1

სახელმწიფო თეატრი

ემლახიშვილის ხელმძღვანელობით

დღეს მარტის 5-ს

ქეთო და კოტე.

ქ. რას 7-ი მარტიდან თბილისში გამოვა ყოველკვირეული გაზეთი

„სასოფლო გაზეთი“

„სასოფლო გაზეთს“ ეკნება შემდეგი განყოფილებანი:
საშინაო და საგარეო პოლიტიკა, მეცნიერება და მეცნიერობა, მესაქონლეობა, ვაჭრობა და მრეწველობა, კოოპერაცია, სახალხო განათლება, სახალხო მკურნალობა, სასოფლო ცხოვრება.

„სასოფლო გაზეთში“ მონაწილეობას ღებულობენ მცოდნე სპეციალისტები და გამოცდილი მეურნენი.

რედაქცია თავის მკითხველების ბიაწყების რჩევას და დარიგებას იურიდიულ, სამეურნეო და სამეურნეო საკითხებში.

გაზეთს რედაქტორობს **ნიკო კეშელაური.**

რედაქცია იმყოფება დამფუძნებელ კრების (სასახლის) ქუჩაზე № 5, გაზეთ „საქართველოს“ ბინაზე. გაზეთის ფასი თვეურად 12 მან.
თითო ნომერი 3 მან. 4—3 7

ქართული კლუბი

პარასკევს, 5 მარტს

ქართული სტუდიის მსახიობთა წრისაგან

წარმოდგენილი იქნება:

გუშინდელნი

კომ. 3 მოქ. შ. დადიანის.

მონაწილეობენ: ქ.ქ. ვ. ანჯ ფარიძე, ბ. გაბრიელოვი, ს. ეკატაშვილი, ა. ქიქოძე, ე. ციმაკურიძე ვ. ჩარკვიანი; ბ.ბ. ა. ვასაძე, ა. ყორღანოვი, დ. ძნელაძე, ა. სანდარა, გ. სარჩელიძე, მ. ცარაულ შ. ლომბაშიძე, მ. ქორელი, შ. ჭიაურელი.

რეჟისორი **მ. ქორელი.**

დასაწყისი საღამოს 9 საათზე.

კლუბში შესვლა საზოგადო წესით.

შემდეგი წარმოდგენა ხუთშაბათს, 11 მარტს. 36 1—1

ქართული კლუბი

შაბათს 6 მარტს

ქართული კლუბის მამასახლისთა საბჭოს მიერ გაიმართება

დიდი საღამო

მონაწილეობენ საუკეთესო ძალები ოპერისა, რუსულ დრამისა და ქართული მსახიობნი.

თეატრში: 1. ქართული წარმოდგენა 2. რუსული წარმოდგენა 3. კონცერტი.

მონაწილეობენ: ქ.ქ. აბელოვი, ვოლ-ლეკიცკაია, ზელინსკაია, კალანდაძე, სერგეევა ა. ბ.ბ. ვ. აბაშიძე, ვ. გონა, გელოვანი, დ. ვედოვი, ინაშვილი, ისეცკი, ობოლენსკი, სარაჯიშვილი, ელოზაშვილი და სხ.

კაბარე თეატრის დარბაზში სახადილოში და ყველა ფოიეში

ლატის დარბაზში გა მართება

ქართული ქუდი

ხალხური ცეკვა, სიმღერები, ზურნა, ბრღანი დილამდე ქეიფი დილის 6 საათზე მოხალისეებმა მთელ სტუდიის მსახიობნი.

ხაშლამა

მიკიტნებათ: გასო აბაშიძე და ვალ რიან გუნია დუქნის მომწყობი ჰაეურელი ლეკური, უზუნდარ ა, ჩაჩნური, კინტური.

ქ.ქ. ციმაკურ ძე, მირზაშვილი, ბ. ბ. ფალავანდიშვილი და ბაგრატიონთარხნიშვილები.

ქ-ნ თარხნიშვილის გუნდი ოპერეტტა

დასაწყისი სრულ 9 საათზე.

საღამოს გამგე მამასახლისთა საბჭო.

მაგიდების დაკვეთა კლუბის დარბაზში. 37 2—1

ქიმერიონი

ქართველ მწერალთა კლუბი

(რუსთაველის პრ., 21,)

ყოველ დღე დილის 1—5 საათამდე.

სადილი

ხუთშაბათს მარტის 5 ს

1. ქორწინება (გოგოლით).
2. ბალეტი ბოშური გუნდი.

შაბათს, მარტის 6-ს სიცილ-ხუნკის საღამოს სრული განმეორება; გამგზავრების გამო გამოსათხოვარი საღამო ბალეტმეისტერის ბეკერ-ყონსკის.

ყრილობა ღამის 11 საათზე.

ყოველ თვიური ჟურნალი

„ცვილდოსანი“

№ 2-3.

გამოვიდა და იყიდება. ფასი 20 მან. 5—1

ქ. თბილისში

15 მარტისთვის მოწვეულია საქართველოს დემოკრატიულ რესპუბლიკის ქალაქების და ერობების

მუშა-მოსამსახურეთა წარმომადგენლების

ყრილობა

ყრილობა გაიხსნება საღამოს 6 საათზე ქალ. თვითმართველობის დარბაზში.

დელეგატები უნდა გამოცხადდნენ ქ. თვითმართველობაში მუშა-მოსამსახურეების კავშირში, მესამე ქართულ თავისუფლების მოედანზე.

2926 3—1 საორგანიზაციო კომიტეტი

ამოიხოვეთ ჩაჩიბაიას კახური ღვინო

ფირმის მიერ მონაწილეებად მიწვეულები ახლავან გურჯაანის საუკეთესო მეეზოენი. 2862 10 5

პირველ ხარისხოვანი რესტორანი

„ტაშკირი“

შტაბის ქ. № 6, პუშკინის სკვერის პირდაპირ

ჩაბარდა ახალ პატრონებს.

ყოველ დღე ხადილი ცნობილ კულინარ ლავრენტის ხელშეწყობით. ხვა და ხვა ხაუზმე, ვახშამი, ევროპიული და აზიური. ყოველგვარი სასმელი დაკლებულ ფასებში.

2868 10 7 პატივისცემით დმ. გიგიბერია და მ. კაზიშვილი.

სახელმწიფო მოსამსახურეთ ეკონომიურ ხაზოგა დოების გამგეობა იწვევს წევრთა

საკვიდაციო კრებას

კვირას 7 მარტს 1920 წ. ქალ. თვითმართველობის დარბაზში დილის 11 საათზე; უკე თუ კრება არ შესდგა, მეორე კრება გაიხსნება 12 საათზე რამდენი წევრიც არ უნდა დაესწროს.

დღის წესრიგი:
1. გამგეობის მოხსენება.
2. სარევიზიო კომისიის მოხსენება.
3. ლიკვიდაცია. 2928 1—1

პირველ-ხარისხოვანი

ცირკი „პრისტენი“

ვერის დალმართზე. ტელ. 5—62.

პარასკევს, მარტის 5 ს 1920 წ.

შესდგება გრანდიოზული წარმოდგენა მთელი დასის მონაწილეობით და ახალ ატრაციით № № უკანასკნელი გასტროლი გამოჩენილ ჰიპნოტიზორის და ადამიანის აკვარიუმის მ—რ ბორტონის ცნობილ ავტორ-იუმორისტის „თბილისის კრიტიკოსი“ გ. მესტიაშვილის. ეგრძელება ფრანკულ ჰიდაობის ჩემპიონატის ვოლდია კვიატოსკის ხელმძღვანელობით. 1920 წლის მოფიციო ფალავნის წოდების მიღებისთვის.

დღეს ჰიდაობენ: „ინკოგნიტო“, რომელმაც მთელი ჩემპიონატი გამოიწვია ჰიდაობაში. მან. 3.000 მან. დაუნიშნა ყიდ დოთ მას ვინც წააჭენებს.

დღეს იჭიდაებენ ცირმბირის დათვს **შაკი ნ ლაბი—ბუვალოვი.** ფრანკულ ჰიდაობის მ ფლიო ტიტნიკი მეფიო ფ ლაკანა, **ზაგორუიკო ხანდარაია, ხტაროშვილი ჟ ნ დე-კოლონი.**

დას წყისი 8 ნახ საათზე. ჰიდაობა 10 ნახ საათზე.

ანონს: ამ დღეებში შედგება გრანდიოზული ბენეფისი გამოჩენილ ჰიპნოტიზორის და „ადამიან-აკვარიუმის მ-რ ბორტონის. გამგე: იურიევი.

ექიმი

დ. ი. ჯაფარიძე

მინაგანი, ყურის, ყელის და ცხვირის სნეულებანი.

ავადმყოფის მღება 12 1 ნახ. ს. ზედათოვის ქ. № 7. ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ. ტელ. 16-65.

იჯიდება

სინგერის დიდი ვანნა

მისამართი: კრილოვის ქ. № 10, ა. გულისაშვილისა ეძ. კერესელიძესთან.

„კომუნის“ მწყობარი

დამფუძნებელი კრების წარსულ სხდომაზე მეტად ცხარე კამათი გაიშალა შინაგან საქმეთა სამინისტროს მტკიცების განსილვის ჯროს.

თავისთავად სამინისტროს მტკიცება, ასეთი ცხარე კამათისათვის მიზეზს არ იძლევიან მაგრამ სამაგიეროთ საყურადსაბაბია ამ უწყების პოლიტიკის აპარატის განხილვისათვის. შინაგან საქმეთა უწყება, ერთი უმთავრესი ძარღვია სახელმწიფოს აპარატისა და ბელთ უპყრია სახელმწიფოს მთელი სინაო ცხოვრება; ეს უწყება სდგას რესპუბლიკის წესიერების და მშვიდობიანობის სადარაჯოზედ დ ამატრამ განაკუთრებული ენერგია და სიფხიზლე ჰმართებთ მის მეთაურებს, როგორც მინაგან მშვიდობიანობის დაცვის, ისე ქალაქეთა უზრუნველყოფის საქმეში.

საკუთარია, შინაგან საქმეთა უწყებამ თავის მეთაურთან ერთად, მ ამინისტროს მოღვაწეობის მეორე წელიც ვერ შეძლო ცხოვრებაში გაეტარებია ის დაფიქრებანი, რომელნიც ას რესპუბლიკამ მიანდო.

მენშევიკების ჩვეულებრივი თქმით „საქართველო ბედნიერი ოაზისია იუსეთის ყოველ ნაწილებთა შორის“, მაგრამ საკმაოა ახლო შეხედოთ ჩვენი ცხოვრების სინამდვილეს, გ ეცნოთ სა ქალაქო ერის უფლების დაცვის პირობებს და ადმინისტრაციის თვითნებობას არამც თუ პროვინციის მივარდნილ კუთხეებში, არამ დ დიდ ქალაქებიაც, რომ ადვილათ გაბაიიდეს, როგორც მენშევიკების ტრაბახი, ისე შინაგან საქმეთა მინისტრის თავმომწონე განცხადებანი რომ „ყველაფერი წესიერათ ძიმდინარეობს!“

არ არის უზრუნველყოფილი არც ერთი მოქალაქის ბედი, რომ მოულოდნელათ და უმიზეზოდ მას თავს არ დაესხმის არა მარტო ყაჩაღი და მძარცველი, არამედ თვით წესიერების დამცველი ადმინისტრატორი და უპასუხისმგებლოდ არ შეელახავს მის სამოქალაქო უფლებებს! —ამის მაგალითები ბომ მრავალია და ეს მაგალითები მრავალჯერ აღუნიშნავს არა მარტო ოპოზიციის წრეებს, არამედ თვით მართველ პარტიას და მის პრესასაც.

არავინ არ არის უზრუნველყოფილი, რომ რომელიმე მილიციელ-გვარდიელის ნებით, ან განზრახ შეთხზული ბრალდებებით მოქალაქეს არ ღლეკვეცენ თავისუფლებას და მან ნათლადაც რომდაამტკიცოს თავისი alibi, დამხანაგე უპასუხისმგებლო ადმინისტრატორს არხეინად შეუძლია განაგრძოს თავისი მოღვაწეობა; განა დასჯილა ერთი მოხელე მაინც თავისი უფლებების აღმატებისათვის?

არავის არა აქვს გარკვეული მისი მოვალეობის და უფლების მცნება და ყოველი მოხელე ისე სდის და მოქმედობს, როგორც მისი ჯუა გაჰკრის.

ჩვენი სახელმწიფოში, ოფიციალად მაინც, დამყარებულია დემოკრატიულ რესპუბლიკური რეჟიმი, მაგრამ არსებული წესები უფრო სპარსეთის სატრაპიისათვის არის დამახასიათებელი, ვიდრე დემოკრატიულ სახელმწიფოსათვის.

და ყოველთვის, როდესაც ჩვენს სართველებს უკრძნებენ მათი მოღვაწეობის ფუნქციობას, ისინი თავს ამართლებენ მით, რომ საქართველოს ახელმწიფო ნორჩია და მხოლოდ ეხლა ეყრება საფუძველი მას—ამაში არის სიმართლის ნაწილი, მაგრამ სწორედ მიტომ, რომ ჩვენს სახელმწიფოებრიობას მხოლოდ ეხლა ეყრება

ანონსი ამ დღეებში ანონსი

პირველი მიწიერი

ვ. წინოსვილის მოთხრობიდან

„ქრისტინე“

დრამა 4 ნაწილად ინსცენირებული ალ. წუწუნავასი.

✦ პროგრამის გარეშე ✦

დამოუკიდებლობის დღე 26 მაისი 1919 წ.

დამფუძნებელი კრების გახსნა საქართველოში

გვარდიის დღე 12 დეკემბერს 1918 წელს თბილისში

მხატვრული დრამა

მიხეილის

ალპრე

პლეხანოვის ქ. 91

პირველი მიწიერი

„პოემა ავაზაკის ძიებაზე“

5 ნაწილად,

კავკასიელ კონტრაბანდისტების ცხოვრებიდან—საუცხოო სიუჟეტი

მთავრობაში სახელმწიფო თეატრის პრემიერები მონაწილეობენ, ლისენკა და ტალონოვი.

სინქრონიული ორკესტრი.

თეატრი ითბობა.

დღეს:

სპარსეთის რევოლუციონერთა ბელადმა ქოჩოქ ხანმა ქ. ენზელი იძულებული გახდა ინგლისელებთან ცხარე ბრძოლაში შესულიყო. სპარსეთში რევოლუციური მოძრაობა იზრდება.

ოსმალეთის სულთანმა საკუთარ წერილით ოსმალეთის დასახსნელად რომის პაპს მიმართა.

საფრანგეთის რკინის გზელთა გაფიცვა მორიგებით დასრულდა.

ლიტვინოვი და ორგრეიტ ლუეების საკითხში შეთანხმდნენ

ლიტველებმა რუსეთთან საზღვარ მოლაპარაკებისთვის დელეგაცია აირჩიეს.

წერილები:

მეთაური—„კომმუნის“ მიჯნური.
დამფუძნებელი კრება.
სტოლიპინის საქმე.
გიორგი გვაზავა—საქართველო და დემოკრატიზმი.
გიორგი ჯაბადარი—ქართული თეატრი.
შალვა ბერძენიშვილი—„ეშუთი“
გორას გარშემო

საფრანგეთი და დემოკრატია

ნათქვამია: უველი ეროვნული ბრძოლა იმ მთავრობის, რომელ ც იმას ჰკვლავს. სრულებით ეშმარიტი აზრია. რა პატივი იქნება მართლა, რომელიმე ვეულურ ხალხს მიახვიოთ თავზე დემოკრატიული რესპუბლიკა, ან რომელიმე დწინაურებულ სახელმწიფოს, შეეცადოს ახ საფრანგეთს, მეფედ დაუვა ვინმე აშოტიელი ან ზულუსელი თავადი? ეგეთი ექსპერიმენტი, რასაკვირველია, შეუძლებელიც არის. მთავრობა და საზოგადოდ უფლებრივწეს წყობილება პირდაპირი შედეგი ეროვნულ განვითარების, საზოგადო კულტურისა და შეგნების, და აოპროცესი უოველისა დაფანტაზიების

საქართველოს მარჯვნივ და მარცხნივ დაწერა ორი დიდი იმპერია—რუსეთი და ოსმალეთი. ამ ორი იმპერიის შუა იყო იგი გაჭყლეტილი, მოსპობილი პოლიტიკურად და თითქმის გადაგვარებული კულტურულად. და ნგრა ეს ორი იმპერია და საქართველო თავისთავად, სრულებით ბუნებრივად, წამოდგა და უნდა წამომდგარიყო კიდეც წამოდგომა ერისა ჰბიზნავს მის სახელმწიფებრივ ცხოვრების დ მყარებას. საქართველოც შეუდგა ამ დიდ საქმის განორციელებას.

აქ იბადება დიდი საკითხი: როგორი მთავრობა, ან უკედ რომ ვსთქვათ, როგორი ფორმა სახელმწიფოებრივ წყობილებასა უფრო სასარგებლოა, უფრო სასურველი და მიზანშეწონილი დღევანდელ საქართველოსთვის? ამის თანა საკითხს სწყვეტს თვითონ ცხოვრება ჩვენდა დაუკითხავად, მაგრამ ნსწარ მისი გაშუქებაც არ არის საქართველოს სახელმწიფოებრივი წყობილება და ამას თამამად აცხადებს იგი პარლამენტის საყვარო ტრიბუნიდან!

ერმა ისტორიიდან, ჩვენი ქვეყნის ხელის უფალს წერიერებისა და მშვიდობიანობის მხრივნველს, მხოლოდ ეს მომენტი შეუნიშნავს და აბა რა გასაკვირი უნდა იყოს, თუ დასრულებულ ოველუციის მიუხედავად და საფრანეთის რევოლუციის კონტინენტს საქართველოს საშინაო წყობილებაში დემოკრატიული წესები ვერ შემოუღია და რესპუბლიკის წეს-რიგი ვერ დაუდგა!

საფუძველი, მისთვის არის განსაკუთრებით საჭირო, რომ ეს საფუძველი იყოს ანაგები მტკიცე და გამძლე მასალისაგან.

ხოლო რა მასალით მოსწყალა საქართველოს ბედის ხურიო მოძღვრები?

„კონვენტი და პარიზის კომუნა“—აი ისტორია, რომელიც ჰკვებავს თუ რომე ბ-ნ რამიშვილს, მისივე განცხადებით საქართველოს აღმშენებლობით მუშაობაში!

„რევოლუციური კანონები და რევოლუციური წესები“—აი ის ნიღაბ, რომელზ დაც მას სურს დაამაგრო

ს ქართველი და დემოკრატიზმი

ბატონი გიორგი ლორთქიფანიძე ბრალს სდებს ეროვნულ მთავრობას, რომელ ც იმას ჰკვლავს. სრულებით ეშმარიტი აზრია. რა პატივი იქნება მართლა, რომელიმე ვეულურ ხალხს მიახვიოთ თავზე დემოკრატიული რესპუბლიკა, ან რომელიმე დწინაურებულ სახელმწიფოს, შეეცადოს ახ საფრანგეთს, მეფედ დაუვა ვინმე აშოტიელი ან ზულუსელი თავადი? ეგეთი ექსპერიმენტი, რასაკვირველია, შეუძლებელიც არის. მთავრობა და საზოგადოდ უფლებრივწეს წყობილება პირდაპირი შედეგი ეროვნულ განვითარების, საზოგადო კულტურისა და შეგნების, და აოპროცესი უოველისა დაფანტაზიების

საქართველოს მარჯვნივ და მარცხნივ დაწერა ორი დიდი იმპერია—რუსეთი და ოსმალეთი. ამ ორი იმპერიის შუა იყო იგი გაჭყლეტილი, მოსპობილი პოლიტიკურად და თითქმის გადაგვარებული კულტურულად. და ნგრა ეს ორი იმპერია და საქართველო თავისთავად, სრულებით ბუნებრივად, წამოდგა და უნდა წამომდგარიყო კიდეც წამოდგომა ერისა ჰბიზნავს მის სახელმწიფებრივ ცხოვრების დ მყარებას. საქართველოც შეუდგა ამ დიდ საქმის განორციელებას.

აქ იბადება დიდი საკითხი: როგორი მთავრობა, ან უკედ რომ ვსთქვათ, როგორი ფორმა სახელმწიფოებრივ წყობილებასა უფრო სასარგებლოა, უფრო სასურველი და მიზანშეწონილი დღევანდელ საქართველოსთვის? ამის თანა საკითხს სწყვეტს თვითონ ცხოვრება ჩვენდა დაუკითხავად, მაგრამ ნსწარ მისი გაშუქებაც არ არის საქართველოს სახელმწიფოებრივი წყობილება და ამას თამამად აცხადებს იგი პარლამენტის საყვარო ტრიბუნიდან!

ერმა ისტორიიდან, ჩვენი ქვეყნის ხელის უფალს წერიერებისა და მშვიდობიანობის მხრივნველს, მხოლოდ ეს მომენტი შეუნიშნავს და აბა რა გასაკვირი უნდა იყოს, თუ დასრულებულ ოველუციის მიუხედავად და საფრანეთის რევოლუციის კონტინენტს საქართველოს საშინაო წყობილებაში დემოკრატიული წესები ვერ შემოუღია და რესპუბლიკის წეს-რიგი ვერ დაუდგა!

„კომუნამ“ საფრანგეთი მიიყვანა ვგრსალში, მაგრამ საფრანგეთმა გადატანა ყველა ფერი, რევოლუციის ცეცხლი და შესძლო აღმსდგარიყო მისი ფერფლისაგან, რადგან საფრანგეთის სახელმწიფოებრიობა აღ რევოლუციიდან არ დაწყობილა?

საქართველოს სახელმწ ფოებრიობა კი... ამ რევოლუციიდან მომდინარეობს და მხ ლოდ ეხლა მტკიცდება მისი ძალი და ღონე და თუ მისი ბედი კიდევ დიდხანს შერჩათ ბჭეს რევოლუციის მიჯნურობაში უყვარ ასე ღონე დალიულ ეფალთ, ჩვენ მმართლაც რომ უნდა გვეშინოდეს მისი ბედის.

დამფუძნებელი კრება

მ რტის 2 ი ხდომა

(დასაწყისი)

განგრძობა ზოგადი მსჯელობისა შინაგან შინაგ სამინისტრო კანცელარიის შტატისა და ხარჯთაღრიცხვის კანონპროექტისა

პ. საყვარელიძე (ს. დ.). თქვენ მოისმინეთ სოციალისტ-რევოლუციონერების და სოციალ-ფედერალისტთა ფრაქციის წარმომადგენელთა კრიტიკა შინაგან საქმეთა სამინისტროს მოღვაწეობის შესახებ. თქვენ იცით, რომ კრიტიკა ორნაირია: კრიტიკა კეთილ სინდისიერი და კრიტიკა გულღვარძლიანი. სწორ დ გულღვარძლიანი კრიტიკა მოვიმრნეთ ჩვენ ამ ორივე ფრაქციის წარმომადგენლებთაგან. ეს არც გასაკვირველ ა. მოსალოდნელიც იყო სოც.-რევოლიუციონერებისაგან, მაგრამ სოც.-ფედერალისტებიც რომ ამ გზას დაადგნენ ეს კი სამწუხაროა. თუ პორთფელს მისცემ ამ პარტიას, მაშინ იგი ოპოზიციაში არა დგას, ხოლო თუ პორთფელი ჩ.შოგორდა, მაშინ იგი კვლავ ოპოზიციას აწარმოებს. ს.-ფ. წარმომადგენელმა აქ განაცხადა, რომ ს.-ა. ფრაქცია ეს ქვედა პალატაა. იქ დიდი შეხლა-შემოხლა ხდება, უნდობლობის უცხადებენ მინისტრს და სხვ. მე უნდა განვაცხადო, რომ ეს სიცრუეა, ხოლო თუ ფრაქციაში ხდება შეხოვა შემოხლა, ეს რა გასაკვირველია თქვენ იმდენი ხართ, რომ ერთ სკ მზე მოთავსდებით და თქვენც კი სჭიდთ ერთმანეთს, და ჩვენ, უმრავლესობის ფრაქციას რომ შეხლა-შემოხლა გვქონდეს რა გასაკვირველია.

აქ აღნიშნეს ადმინისტრაციის უფლებანი. მოიყვანეს მაგალითები, მოიყვანეს ხალაციბის რეგიზიის შედეგები, თითქოს ჩვენ ყოველივე ამას უარვყოფდეთ. თითქოს ჩვენ არ ვიცოდეთ, რომ ასეთი უფლებანი ხდება და ჯერ კიდევ დიდი ხანი ექნება ასეთ უფლებათ ადგილი.

თქვენ გუშინ სთქვით ამის შესახებ და ორი თვით რაც მთავრობის თავმჯდომარემ იქ რევიზია დანიშნა. ს.-რ. აქ გვისყვედურებენ აგრეთვე რომ თქვენ ძველი რეჟიმის მოსამსახურეებს ღებულობთ. ჩამოთვალეს მახაროძე, ფ ჩულია, კედია.

ეს მართალია, მაგრამ განა ჩვენ ყველა ძველის უარყოფა შეგვიძლიან? არა კეთილსინდისიერი კრიტიკა ეწარმოებინათ უნდა დაეტკიცებინათ, რომ რაც დღე გადის ადმინისტრაცია არ ჯანსაღდება და ამ მხრივ თვით ჩვენი ხელმძღვანელების პირო ები არ უმჯობესდება. ამის დამტკიცებას კი ოპოზიციის ორატორნი არ ცდილან რადგან ვერ შესძლებდნენ მის დამტკიცებას.

მიხალმება დონის, ყუბანის და თერგის უმაღლეს წრის წარმომადგენლებისადმი.

თავმჯდომარე. ნება მიბოძეთ, რომ თქვენის სახელით მივესალმო ყუბან ს თერგის და დონის უმაღლეს წრის წარმომადგენლებს (ტაში) ღ მა რწმენას გამოვთქვამ რომ დონის ყუბ ნის და თერგის დემოკრატია მჭიდრო ძმურს და კეთილმეზობლურ კავშირს დამყარებს საქ რთველოს დემოკრატიასთან (ტაში)

გ. გვაზავა (ერ.-დ.) შემოგთავაზებთ კანონ-პროექტი შეეხება შინაგან საქმეთა სამინისტროს კანცელარიის შტატს და მისი ხარჯთაღრიც ვას. კანონპროექტი მისაღებია და მისი უარისყოფა შეუძლებელი. კანცელარიის შტატი, როგორც თვითონ სამინისტრო, სახელმწიფოებრივი აპარატია იგი ყოველთვის საშიშია, იმის და მიუხედავად, თუ ვინა სდგას სამინისტროს თავში. მინისტრი შეიძლება კარგი იყოს, ან ცუდი, მაგრამ მინისტრის შეფასებაზე კი არ უნდა იყოს დამყარებული თვითონ აპარატის არსებობა. მიტომ ჩვენ წინააღმდეგი არა გართ კანონპროექტისა.

რაც შეეხება თვითონ შინაგან საქმეთა მინისტრის მოღვაწეობას და მის პოლიტიკის დაფასებას, თქვენ იცით, რომ ჩვენ არა ვართ დიდი მოტრფიალენი ამ მოღვაწეობისა. ჩვენ ბევრჯერ შემოგვიტანია შეკითხვა მინისტრის მოქმედების შესახებ, ბევრჯერ კიდევ შემოვიტანეთ, ბევრჯერ აღგვინიშნავს, რომ სწორედ მინისტრის პოლიტიკა არღვევს ყოველ დემოკრატიულ პრინციპს, რომ არ არის ჩვენში დაცული სამოქალაქო თავისუფლება და სხვა. ამის მაგალითები ჩვენც ბევრი გვაქვს, სამწუხაროდ. მაგრამ სამართლიანობა მოითხოვს ითქვას, რომ სოციალრევოლიუციონერებმა და ფედერალისტებმა წამოაყენეს ისეთი პრალდებანი, რომელშიდაც მინისტრს შეიძლება სულ ბრალიც არ მიუძღვის. აქ ბევრი ილაპარაკეს მექრთამეობაზე, სხვა და სხვა ძალადობაზე, სხვა და სხვა უწესოებაზე. მაგრამ ნუ თუ ყველაფან მინისტრი არის დამნაშაეე? არა, ბატონებო, ბევრგან ჩვენ თვითონ, თვითონ დამფუძნებელ კრებას მიუძღვის ბრალი. ჩვენ დღემდე ვერ შევიმუშავეთ კ ნსტიტუცია—ის საზოგადო უფლებრივი ნორმები, რომლის თანახმად უნდა მოეწყოს ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრება; ჩვენ დღემდე გამორკვეული არა გვაქვს თკით-მართველობა ა მოღვაწეობის ფარგალი და მათი და მოკიდებულება ცენტრალ შთავ ობასთან. ამისთანა პირობებში მართალია მტკად ძნელია მინისტრის მუშაობა. რაც გინდა იყოს იგი მაინც პასუხისმგებელია, მაგრამ მხოლოდ თავის მოქმედებაში და თავის პოლიტიკის მიმართულებაში.

ამ მხრივ ბ-ნ მინისტრმა თვითონ მოგვცა განმარტება და აგვიხსნა იდეური საფუძველი თავის, ძალიან ხშირად, ანტი-დემოკრატიულ პოლიტიკისა. როცა ოპოზიციის ორატორებმა იმას უსაყვედურეს, რომ იგი არ ღვეს ყურეს კანონს და ღალატობს რევოლიუციის მონაპოვარს, ეს ძალიან იწყინა ბ-ნ რამიშვილმა—და თავის სოციალისტური სიქალწულის დასაძტკიცებლად განაცხადა: „მე რევოლიუციას არ ვღალატობ, მე წმინდად ვასრულებ საფრანგეთის კონფერენციის და პარიჟის კომუნის კანონებს“. სწორედ ეს არის უბედურება! ბ-ნ მინისტრს ავიწყდება, რომ მაშინდელ საფრანგეთის და ეხლანდელ საქართველოს შორის დიდი განსხვავებაა. საფრანგეთი თავისუფალი სახელმწიფო იყო დიდი ხნიდან და განიცდიდა სარევ ლიუციო ხანას, საქართველო ეხლა დაიბადა და ეხლა შეუდგა სახელმწიფო ალნაგებას.

კონვენტმა გელიოტინიც შემოიღო ნუ თუ ჩვენც უნდა შემოვიღოთ? კი დეც ასეთია პარიზის კომუნის მაგალითი. კომუნა ჰმკვლედება ტერორით და დაშინებით.

ბ-ნ მინისტრმა გულუბრყვილოდ განაცხადა, რომ შეც უნდა დავაშინო საზოგადოებაო. მოგეხსენებათ, რომ კარლ მარქსმა გაუკეთა ცნობილი ანალიზი პარიზის კომუნას და თუ იმის მაგალითს მიჰყვება ბ-ნი რამიშვილი, იგი ლოდ კატრის რეპუტაციას უნდა გახდეს ბოლშევიკების ბოლოდმდე იმ ანალიზს, რომელიც მარქსმა გვიანდგრძა. ეს გახლავსთ შეიარაღებულ მუშების დიქტატურა და ტერორი და ინტელიგენციისა. მინისტრს დავიწყდა, რომ იგი მინისტრია და არა პარტიული პროპაგანდისტი, რომ მას ებარია შინაურ საქმეთა მოწესრიგება მთელი სახელმწიფოსი და არა პარტიისა ან რომელიმე კლასისა. იგივე აზრი გაეპარა ერთ თავისი წერილში მთავრობის სა. ეფერველთ-მტკვრთველმა სანჩო-პანჩომ—ბ-ნ ავალიანმა. სჩანს, რომ ბოლშევიკური იდეოლოგია კიდევ ჰტრიალებს ჩვენს მთავრობაში და სწორედ ეს არის მიზეზი იმ ანტი-დემოკრატიულ მიმართულებისა, რომელ საც ხშირად ჩვენ ვხვდებით მინისტრის მოღვაწეობაში. ნ რა სიკეთეს ველით მივალოდეთ იმ მინისტრისაგან, რომელსაც სახელმძღვანელო პრინციპად აღია ხალხის დაშინება და ტერორი. ამისთანა მიმართულება უარისყოფაა დემოკრატიზმისა, უარისყოფაა სამოქალაქო თავისუფლების და მშვიდობიანობისა. მინისტრი, რომელიც მოწვეულია იმისთვის, რომ დაამყაროს წესრიგება დაითავისუფლება, თურმე თვითონ, ბრძოლის თავისუფლებასაც და წესრიგებასაც თვით არ ღვევს ამ წეს იგებას! ამაზე მეტი უბედურება შეიძლება?

ბატონებო! ჩვენი ფრაქცია სდგას მხოლოდ დემოკრატიულ პრინციპზე. თქვენ თვითონ აღიარეთ—„ჯერ დემოკრატიზმი, მერე—სოციალიზმიო“; თუ პირველი ნაბიჯები თქვენი ლიუნია გულწრფელია, ჩვენ თქვენთანა ვართ, მაგრამ თქვენი წინააღმდეგი ვიქნებით ყოველთვის, თუ დაივიწყებთ ამ პირველ ნაბიჯებს და გააქნებით უკვე ყველგან გაკოტრებულ სოციალისტურ ილიუზიებში“.

თავმჯდომარეობს **ხ. მდივანი**. თავმჯდ. შეიძლება წინადადება რომ კაძთი შესწყდეს. ამ წინადადების შესახებ სიტყვა სურს დადიანს.

დადიანი (ს. ფ.) წინადადება კამთის შეწყვეტისა.

ან. ჭიაბრიშვილი (ს. დ.) მოითხოვს კამათის შეწყვეტას. ორატორის აზრით საკითხი ამოუწურლად უნდა ჩაითვალოს 2 დღის კამათის შემდეგ.

უკანასკნელი სიტყვა ეძლევა სალამიანს რომელიც მოკლედ უპასუხებს ოპოზიციის ორატორს. კანონპროექტის მუხლობრივი განხილვა მოხდება სათანადო ვადის გასვლის შემდეგ.

მეორე განხილვა კანონპროექტის შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან განგებო მინდობილობის ინჟინერის თანამდებობის დაარსების შესახებ

წ. იმნაიშვილი მოახსენებს კრებას შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან განგებო მინდობილობის ინჟინერის თანამდებობის დაარსების კანონპროექტს მუხლობრივ. დამფუძნებელი კრება კანონპროექტს უკვლელად ღებულობს.

ბაზალითს მიჰყვება ბ-ნი რამიშვილი, იგი ლოდ კატრის რეპუტაციას უნდა გახდეს ბოლშევიკების ბოლოდმდე იმ ანალიზს, რომელიც მარქსმა გვიანდგრძა. ეს გახლავსთ შეიარაღებულ მუშების დიქტატურა და ტერორი და ინტელიგენციისა. მინისტრს დავიწყდა, რომ იგი მინისტრია და არა პარტიული პროპაგანდისტი, რომ მას ებარია შინაურ საქმეთა მოწესრიგება მთელი სახელმწიფოსი და არა პარტიისა ან რომელიმე კლასისა. იგივე აზრი გაეპარა ერთ თავისი წერილში მთავრობის სა. ეფერველთ-მტკვრთველმა სანჩო-პანჩომ—ბ-ნ ავალიანმა. სჩანს, რომ ბოლშევიკური იდეოლოგია კიდევ ჰტრიალებს ჩვენს მთავრობაში და სწორედ ეს არის მიზეზი იმ ანტი-დემოკრატიულ მიმართულებისა, რომელ საც ხშირად ჩვენ ვხვდებით მინისტრის მოღვაწეობაში. ნ რა სიკეთეს ველით მივალოდეთ იმ მინისტრისაგან, რომელსაც სახელმძღვანელო პრინციპად აღია ხალხის დაშინება და ტერორი. ამისთანა მიმართულება უარისყოფაა დემოკრატიზმისა, უარისყოფაა სამოქალაქო თავისუფლების და მშვიდობიანობისა. მინისტრი, რომელიც მოწვეულია იმისთვის, რომ დაამყაროს წესრიგება დაითავისუფლება, თურმე თვითონ, ბრძოლის თავისუფლებასაც და წესრიგებასაც თვით არ ღვევს ამ წეს იგებას! ამაზე მეტი უბედურება შეიძლება?

ბატონებო! ჩვენი ფრაქცია სდგას მხოლოდ დემოკრატიულ პრინციპზე. თქვენ თვითონ აღიარეთ—„ჯერ დემოკრატიზმი, მერე—სოციალიზმიო“; თუ პირველი ნაბიჯები თქვენი ლიუნია გულწრფელია, ჩვენ თქვენთანა ვართ, მაგრამ თქვენი წინააღმდეგი ვიქნებით ყოველთვის, თუ დაივიწყებთ ამ პირველ ნაბიჯებს და გააქნებით უკვე ყველგან გაკოტრებულ სოციალისტურ ილიუზიებში“.

თავმჯდომარეობს **ხ. მდივანი**. თავმჯდ. შეიძლება წინადადება რომ კაძთი შესწყდეს. ამ წინადადების შესახებ სიტყვა სურს დადიანს.

დადიანი (ს. ფ.) წინადადება კამთის შეწყვეტისა.

ან. ჭიაბრიშვილი (ს. დ.) მოითხოვს კამათის შეწყვეტას. ორატორის აზრით საკითხი ამოუწურლად უნდა ჩაითვალოს 2 დღის კამათის შემდეგ.

უკანასკნელი სიტყვა ეძლევა სალამიანს რომელიც მოკლედ უპასუხებს ოპოზიციის ორატორს. კანონპროექტის მუხლობრივი განხილვა მოხდება სათანადო ვადის გასვლის შემდეგ.

მეორე განხილვა კანონპროექტის შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან განგებო მინდობილობის ინჟინერის თანამდებობის დაარსების შესახებ

წ. იმნაიშვილი მოახსენებს კრებას შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან განგებო მინდობილობის ინჟინერის თანამდებობის დაარსების კანონპროექტს მუხლობრივ. დამფუძნებელი კრება კანონპროექტს უკვლელად ღებულობს.

ქრონიკა

ქალაქის ამბები

ახალი ავტობუსები ქალაქის ხაზებზე

ქალაქის ავტობუსების პარკი 12 ახალი ავტობუსით შეივსო. ისინი ორშაბათიდან მუშაობენ. ახალი ავტობუსები ძველებზე უფრო კომფორტაბელურია. მათ აქვთ ფართო კარები, ხელსაბანი და ცხელი წყლის გამათბობელი. ავტობუსების ნაწილი ქალაქის ცენტრიდან ვაკის ბაღამდე მიდის, ნაწილი კი — ცენტრიდან ფონიჭალის ბაღამდე.

ბაზრის ახალი შენობა

ქალაქის ბაზრის ახალი შენობა ორშაბათიდან მუშაობს. ბაზარი ორ სართულიანია. ქვედა სართულზე ხილი და ბოსტნეული იყიდება, ზედა სართულზე — ხორცი, ძეხვი და ფრინველი. ბაზარში 120 ადგილია. ადგილების ნაწილი ქალაქის ბიუჯეტმა აიღო, ნაწილი კი კერძო მეწარმეებმა. ბაზრის ტერიტორიაზე ავტოსადგომიც მოეწყო.

ახალი ბიბლიოთეკა

ქალაქის ბიბლიოთეკა ახალ შენობაში გადავიდა. ბიბლიოთეკა ორ სართულიანია. ქვედა სართულზე საბავშვო განყოფილებაა, ზედა სართულზე — ზრდასრულთა. ბიბლიოთეკაში 12 ათასი წიგნია. ბიბლიოთეკა ყოველდღე 9 საათიდან 19 საათამდე მუშაობს. ბიბლიოთეკის ბიბლიოთეკარი ნინო ჯანელიძე ამბობს, რომ ბიბლიოთეკა ახალ წიგნებს ყოველთვე შეიძენს.

ახალი ბანკი

ქალაქში ახალი ბანკი გაიხსნა. ბანკი ქალაქის ცენტრში, ფოსტის მოპირდაპირე შენობაში მდებარეობს. ბანკის ფილიალი ორშაბათიდან მუშაობს. ბანკის ფილიალის დირექტორი ნინო ჯანელიძე ამბობს, რომ ბანკი ფიზიკურ პირებს ანაბრებზე 12 პროცენტს უხდის. ბანკი ასევე ახორციელებს ფულის გადარიცხვებს ქალაქის ყველა ბანკში

ყრილობილი შეიქნა და სიკვდილამდის მივარდნილი თითქმის ყველასაგან მივწყებული დარჩა.

საუკუნო იყოს ხსენება მისი.

ნ. თ.

საქართველოს ტექნიკური საზოგადოების

28 თებერვალს შესდგა ტექნიკური საზოგადოების საზოგადო კრება, რომელზედაც განხილული იყო მიწის ძვრასთან დაკავშირებული საკითხები. აზრთა გაცვლა-გამოცვლის შემდეგ გამოირკვა, რომ მთელი ტექნიკური საქმიანობა მიწის ძვრის გარშემო უნდა დაიყოს რამდენიმე ნაწილად:

1. დაზარალებულ ხალხის შინგებში მოთავსება; აშენება მათთვის საჭიროდ დროებითი შენობებისა, სადაც დაცულ უნდა იქმნეს, რამდენადაც მოხერხდება, სანიტარული და მოგიენური პირობები, რათა გადარჩენილი ხალხიც სხვა და სხვა მოსალოდნელ ეპიდემიურ ავადმყოფებს მსხვერპლად არ შეეწიროს.

2. გეოლოგიური გამოკვლევა მიწის ძვრის ხასიათისა, შესწავლა მისი მიზეზებისა, ეფექტისა, შედეგებისა და ამასთან ერთად მდგომარეობის გათვალისწინება მომავლისათვის.

3. საკითხის ყოველმხრივ შესწავლის შემდეგ გადაწყვეტა, თუ სად უნდა აშენდეს ქალაქი და დანგრეული სოფლები: ძველ თუ ახალ ადგილზე.

4. გამოკვლევის შედეგების მიხედვით მიწის ძვრისაგან მიდგარ შენობათა ტიპის გამომუშავება.

5. დანგრევა დაზიანებულ შენობებისა და ამასთან ერთად მასალათა დახარისხება.

6. გაშენება ქალაქისა და სოფლების შენობების გამომუშავებული ტიპებს, ახალი გეგმისა და ტენიკის შესაფერი სიტყვის მიხედვით.

საზოგადო კრებამ აირჩია მიწის ძვრის კომისია, როგორც გაზეთებში უკვე აღნიშნული იყო, რომელსაც ყველა არსებულ კომისიებთან კავშირის დაჭერა და საკითხის შესწავლა დაევალა. ამასთან ერთად აღნიშნა საქიროება არსებული კომისიებთათვის მოთხოვნის კოორდინაციისა, ვინაიდან შეუთანხმებელი დავალებულება მოქმედება უნაყოფოდ ძალების დაქსაქსვას გამოიწვევს და, მაშასადამე, საქმეს მხოლოდ ზიანს მიაყენებს.

კომისიამ 2 მარტის სხდომაზე თავმჯდომარედ აირჩია ინჟ. მ. ყაუხჩიშვილი, თავმჯდომარის ამხანაგად ინჟ. ვ. კაკაბაძე და მდივნად ინჟ. გ. ავალიანი.

ამავე სხდომაზე გამოითქვა სურვილი მუშა ბის წესიერ კალაპოტში ჩასაყენებლად ერთი ტენიკური ცენტრის თბილისში და მეორეს — ადგილობრივ დაარსების შესახებ. კომისია ალიარა დაზარალებულ ადგილთა გიგმების და სხვა მასალების შეკრების საჭიროება, ძველი, წარსების ტენიკური მხარეების და ავკარგიანობის გამორკვევა და სხვ.

კომისია შამათს, 6 მარტს, მიიწვევს დაზარალებულ ადგილებში სხვა და სხვა საკითხების ადგილობრივ გამოსარკვევად და შესასწავლად.

გორის საქალაქო კომიტეტის მოწყობა

ქ. გორის და მის მიდამოებში უკანასკნელ ხანს განმარტებულ ექსცესების, ძარცვის და ქურდობის გამო საგანგებო დამხმარე კომიტეტში შემდგომი ლობით მიმართა მთავრობას, რომ ქ. გორში და მის მახლობელ ადგილებში იქმნეს სამხედრო წესები და ყოველდღე დაარსდეს სახმედრო ხაველე სასამართლო.

სურსათის უფახოდ მიცემის შეწყვეტა.

მთავრობას საგანგებო დამხმარე კომიტეტი 10 მარტიდან სწყვეტს დაზარალებულთათვის უფასოდ პურის, ჩაის და შაქრის მიცემას. ხოლო გორის მაზრის სოფლებში უფასოდ პური დაურიგდებათ იმ ოჯახებს, რომელთა გაპარვებულ მდგომარეობასაც დაადასტურებს ერობა, თქმა ან სხვა ადგილობრივი დაწესებულება, ხოლო ქ. გორში უფასოდ პურის დარიგებას საგანგებ მოეწყობა სასადილოები.

დაზარალებულთა ბარგის გადაზიდვა თბილისში.

საგანგებო დამხმარე კომიტეტმა დაადგინა ლტოლვილთა ბარგის სად. თბილისიდან ქ. გორი ბინამდე გადასაზიდი ხაოჯების დაკმაყოფილება თავის თავზე მიიღოს, ხოლო თვითეული ასეთ დახმარების საჭიროება უნდა გადაწყვიტოს კომიტეტის თავმჯდომარემ, ან მისმა მოადგილემ.

გორის გაზნაზიების გადმოტანა თბილისში.

საგანგებო დამხმარე კომიტეტის დადგენილების თანახმად, გორის ვაჭართა და ქალთა გიმნაზიები თბილისში გადმოაქვს — გორის ვაჭრა გიმნაზია მოთავსებული იქნება თბილისის ვაჭრა შე 4 გიმნაზიაში, ხოლო ქალთა გიმნაზია კი თბილისის ქალთა მეორე გიმნაზიის შენობაში. სწავლა იქნება საღამოობით, თვითეულ მოწაფეს სახელოდ მიეცემა თვეში 1500 მან. 3 ავის გახმაურებაში, ხოლო განათლების სამინისტროს დავალებული აქვს სასწავლებლების მზრუნველობა ჩვეულებრივ და მოწაფეთა ორგანიზაციების დახმარება, ქ. ძრ ბიხეზე მოაწყოს გოლი მოწაფეები: ვასწავლებლებს კ დაათვალიერებთ შესთავა ჰეტოე დიდის ქუჩაზე (მინ. საქ. სამინისტროს ყოფილი აინა), ოთხელიც 30 ოთხშაბათს შესვლა გეთ. მასწავლებლებს თბილისში, გადმოსვლით გაძოვებულ ხარჯებია დასაფარავად მიეცემათ ცალიანებს თვეში ჯამაგირი, შვილებს—ხახვეთო თვეს.

პოლიციის კავშირის დახმარება.

საქართველოს პოლიციის ხელმძღვანელობამ ქ. გორის მცხოვრებთათვის გაუწია 200,000 მან. შეკრიბა „გორის ფონდისთვის".

„გორის დღე".

ახლო მომავალში მთელ საქართველოში ყველა მუშა მოსამსახურეები იმუშავებენ ერთ უქმე დღეს, რის საფასურიც „გორის ფონდისთვის" გადაიდება.

გორის გარშემო

გორიდან ტუსალების გადმოყვანა თბილისში

გორში იგზავნება ერთი ვაგონი იქიდან ტუსალების გადმოსაყვანად.

შინაგან სამინისტროს საგანგებო რაზმის უფროსმა ია თანამშრომლებმა „გორის ფონდს" 15,434 მან შესწირეს.

დაზარალებულთათვის საჭირო პურის დღიური რაოდენობა.

მთავრობის საგანგებო დამხმარე კომიტეტი შეეხება თავის ორმუნებულს გორში ექიმ ხანდოკლს, დღეში რამდენი ფუთი პურია საჭირო მშიერ-შიშველ საგან დაზარალებულთათვის.

ტყვიებულის მუშაობის დახმარება

ტყვიებულის მაღაროების მუშა-მოსამსახურეებმა ერთი დღის ჯამაგირი გადასცეს „გორის ფონდისთვის".

თბილისის სამეუნეო საურთიერთო კრედიტის ამხანაგობა გადმოსცემს „გორის ფონდს" 100,000 მან, ხოლო მოსამსახურეებმა 9700 მან.

ადგილობრივ გერმანელების დახმარება

ამერიკა-კავკასიის გერმანელთა კავშირის საბჭომ დაიწყო შემოწირულებათა შეკრება „გორის ფონდისათვის".

კომენდანტის დანიშვნა გორში

გორში კომენდანტად დაინიშნა პოლკ. ედიშერაშვილი.

ქართული სცენა*)

„მოყვარეს პირში უძრახე
მტერს პირს უკანა".

ხშირად გამიგონია, აწ ორი წლის განმავლობაში, როგორც კრებებზე, აგრეთვე კერძო ლაპარაკში ორნაირი აზრი ქართულ თეატრის შესახებ. ერთნი ამბობენ: ქართული თეატრი კრიზისს განიცდის, მეორენი იწონებენ: ქართული თეატრი არ განიცდის კრიზისს, რადგან ის რაც არ არსებობს კრიზისს ვერ განიცდისო.

ქართული თეატრი, თეატრი სერიოზული ამ სიტყვის ფართო მნიშვნელობით, თეატრი, რომელიც ლირსია ამ სახელის — არამც თუ დღეს — არა სოდეს არ არსებობდა საქართველოში.

ქართულ სცენას ჯერ არა ჰყოლია არც ერთი ისეთი სახიობი, რომელიც სერიოზულად ყოფილიყოს მომზადებული სცენისთვის და ამიტომ ქართულ წარმოდგენებს იმ ღირსით ამ თვალმა სცენის მოყვარეობა წარმოდგენების ხასიათი ჰქონდა.

„ჩვენ სცენას არა ჰყავს მომზადებული მსახიობი" სწერდა არჩილ ჯორჯაძე ცნობის ფურცელში 1901 წლის.

*) პატივცემულ ავტორის ზოგიერთ აზრს, რედაქცია ვერ გაიზიარებს, მაგრამ თეატრის საკითხი დღეს იმდენათ მწვავედ არის წამოჭრილი ქართული ხელოვნების წინაშე, რომ რედაქცია საჭიროდ სთვლის ჩვენი გაზეთის ფურცლებზე საშუალება მისცეს სხვა და სხვა აზრის წარმომადგენლებს, გამოსთქვას თავის გულის ნადები, რომელიც, ჩვენ დარწმუნებული ვართ ყურადღებით იქნება მსმენელი ქართული თეატრის ყველა მოღვაწეების მიერ.

რედ.

„ამდენი ხანია, გარდა ვისო ბებიაქისა, სცენისთვის ჩვენ თავდადებული არავინ გვინახავს. როგორც თევზს უწყლოო, ისე ამას არ შეუძლიან უსცენოთ ცხოვრება. სხვებმა კი, ზოგიერთმა ნიჭიერებმაც, როგორც დაინახეს განზე უფრო სასარგებლო საქმე — გადაუხვიეს და ქართული თეატრი ავიწყდებათ მხოლოდ მაშინ, როცა სხვა საქმე ძლიერ აქვსთ რა. დღევანდელ დასხედაც არ შეგვიძლიან, რომ უნიპობა ყოველთვის, მაგრამ რა გაეწყობა ? ისე გამოდგება სცენაზე, თითქოს კოკობა აჰიერებენო... ძრა თუ წინათ არ იცოდნენ იმ პიესის, რომელსაც ადგენენ, თავის საკუთარ როლსაც სუფლიორის წყალობით თუ იყუშუნივით იმეორებენ ხოლმე — და რასაკვირველია გასამართლებელი პირი არა აქვთ, მაგრამ აქაც კ დევ უმეტესად მეთაური არიან დანაშაულნი: (აკაკი წერეთელი „კვალი" 1893 წ.)

ამას ამბობდენ ირაკლიზე სხვანიც.

ხოლოდ სცენის მოყვარულთა შორის მეიძლება მოხდეს რომ პიესა არ იყოს ათანაბრად დამზადებული და მოთამაშეებმა როლები არ იცოდნენ.

ჩვენი მსახიობნი კი იმ თავით ამ თაობამდე ამამც თუ როლებს არ დაიმუშავებდნენ ყოველმხრივ, არამედ სიტყვებიც — კი არ იცოდნენ ზეპირად ეს ეთი მოვლენა იყო სისტემატიური. საინტერესოა თვალი გადავავლოთ ძველ ჟურნალ-გაზეთებს.

1897 წელს დასში მოწვეული იყო რეჟისორად ცნობილი, აწ გარდაცვლილი, საზოგადო მოღვაწე თუმანიშვილი. იმას წიგნში, რომელიც დაიბეჭდა 1890 წელს საოპერეტო — „როგორ იდგა ფეხი ქართულ თეატრში" — ეკითხებოდით: გს სამწუხაროდ ჩვენ ვერა გაზეთში ვერ ერთ გაზეთში, რომ არ ყოფილიყოს კლასიკური ფრაზა: „როლები არ იცოდნენ".

აი ამონაწერი რეცენზიებიდან:

„გუშინწინდელ წარმოდგენაზე კეტ ყიფიანის და შათირიშვილის გარეშე ოლი არავინ იცოდა, ვურჩევ არტისტებს და მათ რეჟისორს ასე მოუმზადებლად ნუ გამოდიან სცენაზე. რეჟისორმა ძალი სიმტკიცე და სიმკაცრე უნდა გამოიჩინოს: თუ არტისტებმა როლები არ იციან, ისე ჯაბას წარმოდგენა გადიდების" (ცნ. ფურცელი 1901 წ.).

აქვე უნა ალვანიშნოთ, რომ რეჟისორმა, რომელსაც რეცენზენტი ურჩევს სიმტკიცის და სიმკაცრის გამოჩენას, თვითონაც არ იცოდა ხოლმე როლი. ქართულ სცენაზე რეჟისორი იგივე მსახიობი იყო.

„სათაგეში უდგა რეჟისორი, იგივე აქტიორი, რადგან სხვა არ მოიპოვება;" მასა სწერდა ბნ დეკანოზიშვილი 1902 წელს, როდესაც იგი დრამატიული საზოგადოების გამგეობის წევრი იყო.

„4 ოქტომბრის წარმოდგენა (სამშობლო) პატრიოტულად გ ნწუხარ ბალდებს თუ მოიყვანდა აღტაცებაში, უფრო მომწარფიულმა მაყურებელმა კი არ იცის ა იფიქროს, როცა ჰედავს სცენაზე კარიკატურულ შარ, რომელსაც ისტორია დიდებულ მეფედ იცნობს". ჩვენ არ გვინდა წავიყვანოთ ეს შარის როლის მასპინძელი, თუმცა რეცენზიაში დასაბეჭდებულია, მოვიყვანთ მხოლოდ ამავე რეცენზიის დასასრულს: „ერთი სიტყვით, მაშულიშვილურ განზრახვის სიდიადეს არ შეეფერებოდა პიესის წარმოება და მაყურებელ საზოგადოებას აღელვებდა ერთ გაზეთში, რომ არ ყოფილიყოს კლასიკური ფრაზა: „როლები არ იცოდნენ".

აი ამონაწერი რეცენზიებიდან:

„გუშინწინდელ წარმოდგენაზე კეტ ყიფიანის და შათირიშვილის გარეშე ოლი არავინ იცოდა, ვურჩევ არტისტებს და მათ რეჟისორს ასე მოუმზადებლად ნუ გამოდიან სცენაზე. რეჟისორმა ძალი სიმტკიცე და სიმკაცრე უნდა გამოიჩინოს: თუ არტისტებმა როლები არ იციან, ისე ჯაბას წარმოდგენა გადიდების" (ცნ. ფურცელი 1901 წ.).

აქვე უნა ალვანიშნოთ, რომ რეჟისორმა, რომელსაც რეცენზენტი ურჩევს სიმტკიცის და სიმკაცრის გამოჩენას, თვითონაც არ იცოდა ხოლმე როლი. ქართულ სცენაზე რეჟისორი იგივე მსახიობი იყო.

„სათაგეში უდგა რეჟისორი, იგივე აქტიორი, რადგან სხვა არ მოიპოვება;" მასა სწერდა ბნ დეკანოზიშვილი 1902 წელს, როდესაც იგი დრამატიული საზოგადოების გამგეობის წევრი იყო.

„4 ოქტომბრის წარმოდგენა (სამშობლო) პატრიოტულად გ ნწუხარ ბალდებს თუ მოიყვანდა აღტაცებაში, უფრო მომწარფიულმა მაყურებელმა კი არ იცის ა იფიქროს, როცა ჰედავს სცენაზე კარიკატურულ შარ, რომელსაც ისტორია დიდებულ მეფედ იცნობს". ჩვენ არ გვინდა წავიყვანოთ ეს შარის როლის მასპინძელი, თუმცა რეცენზიაში დასაბეჭდებულია, მოვიყვანთ მხოლოდ ამავე რეცენზიის დასასრულს: „ერთი სიტყვით, მაშულიშვილურ განზრახვის სიდიადეს არ შეეფერებოდა პიესის წარმოება და მაყურებელ საზოგადოებას აღელვებდა

მხოლოდ სამწუხაროა გალობა და საწყენებლად მიმავალია პროცესია, თუმცა აქაც, სპარსული ჯალათი თავის უცნაურ ნაჯახით, ოპერეტას გმირს ჰგავდა და საზოგადოებას აცინებდა" (ცნ. ფურც. 1903 წ.)

„ქართულ თეატრის სისუსტე ცხადათ ჰყო შარშანდელმა სეზონმა. მთელი სეზონის განმავლობაში არა ყოფილა თითქმის ერთი კარგი წარმოდგენა, არ უთამაშნიათ ერთი პიესაც, რომელსაც რამ ახლი შეეტანოს ჩვენს ცხოვრებაში, გაეღვიძებინოს ჩვენი მყრუმეული გონება. ამის მიზეზი დრამატულ საზოგადოებასაც, ოპერასაც, აქტიორებსაც. დრამატულ საზოგადოებამ არ დაიწყო წინ და წინვე საჭირო პირები, ოპერამა ვერ ისაგებლა ჯეროვანად არსებულის მასალით, აქტიორები არ ემზადებოდნენ, არ ითვისებდნენ როლებს" (ცნ. ფურც. 1901 წ.).

„სხვა პიესებში რომ ამახინჯებენ ხოლმე ჩვენი არტისტები სიტყვებს ეს კიდევ არაფერი, მაგრამ როდესაც ამახინჯებენ შექსპირს და ისიც ჰამლეტს — ეს დანაშაულებაზე მეტია. სწორედ ესე დაამახინჯა მესხიშვილმა გუშინწინდელ წარმოდგენაში ჰამლეტი. როლის უცოდინარობით, აბდაუბდა სიტყვებს და უაზრო ჟრიამულს ხოლო აღარა ჰქონდა". (ცნ. ფურც. 1903 წ.).

„უმეტეს ნაწილ მთათამაშეთაგან არაძც თუ არ დაუკითხავთ ის აითიდე პიესა, რომელიც ქართულ ენაზე არის დ ბეჭდილი, არც ჰყოფილათ გაეგოთ იმ პიესის შინაარსი, რომელშიაც თამაშობდა და ხშირად არც კი იცოდა ვის თამაშობდა". (თუმანიშვილი).

უფრო თანამედროვე რეცენზია: „გუშინწინ ჩვენს ფანჯრებს გახსნა საზაფხული სახიობი თეატრში. გახსნეს ტრადიციონულ „ლალატით". როლები ტრადიციონულად იყო განაწილებული, ტრადიციონულად როლები არ იცოდენ, ტრადიციონულად გვიან დაიწყეს და გვიან გათავეს (თ. და ც. 1918 წ.)".

თითქმის ამ გვარივე რეცენზია იყო დაბეჭდილი სახალხო საქმეში ამავე 1918 წელს.

ჩვენი თეატრის უძლურება. ჩვენი მსახიობების უკულტურობა ნათლად სჩანს იქიდანაც რომ, როდესაც პიესა „ლალატი" პირველად დადგეს 1903 თუ 1904 წელს, მაშინ დასში ჩვენს სცენის საუკეთესო ძალები იყვნენ. პიესა დაიდგა სახაზინო თეატრში, შეგროვდა აუარებელი საზოგადოება, მაგრამ ეს პიესა ისე „ჩაიფლავეს", რომ უარესად იმის თამაში შეუძლებელი იყო განა თუ ვერ დასძლიეს? არა, როლები არ იცოდნენ, მახანცენების გაკვეთილი არა ჰქონდათ და ამან გამოიწვია „სიტყვას" სახუმარო ფელეტონი, რომელიც რეცენზიების ისტორიაში შედევრად დაიჩება.

ეს იმის მაჩვენებელია, რომ ჩვენ მსახიობს არც თავის თავისა არც ეროვნულ თეატრისა, არც საზოგადოებისა, არც ავტორის პატივისცემა არა ჰქონდათ და არცა აქვთ, და, ამბა რა მსახიობია ისეთი მსახიობი, რომელიც ეგრე ექცევა თავის ხელოვნებას?

ისეთი მაგალითებიც ყოფილა, რომ ჩვენ მსახიობთ პოლემიკა გაუმართავთ რეცენზენტებთან, როგორ გაბედე და ჩემი ავიანობა სთქვიო (იხ. ჟურნ. „კვალი", № 48, 1893 წ.).

ვ. ჯაბადარი.

(შემდეგი იქნება)

რედაქტორი
„საქართველოს ცენტრალური კომიტეტი"
გამომცემელი თბ. გაგ-მრ კომიტეტი